

یهودیان جولان و آینده‌ای مبهم

صورت مانعی فرا روی صلح بشوند. بیشتر ساکنان یهودی ارتفاعات جولان تعصب زیادی نسبت به موضوع سرزمین بزرگتر و سرزمین موعود ندارند. آنها موافق تخلیه جولان در ازای یک توافق صلح با سوریه هستند. به عقیده مسئولان جنبش کیبوتس آرتزی اعضای دو کیبوتس یاد شده طرح مورد نظر را قبول خواهند کرد.^۱

البته باید خاطر نشان کرد که تا لحظه نگارش این مطلب، خبر فوق‌الذکر در حاله‌ای از ابهام و فاقد تأیید مسئولان رسمی بوده است. در این رابطه یهودا ولمن (Yehuda wolman) رییس شورای منطقه‌ای جولان در پاسخ خبرنگار هاآرتس اظهار داشته است:

«من چیزی درباره این طرح نمی‌دانم. تمام تلاشهای جاری من وقف حفظ جولان و تداوم فعالیتهای مربوط به شهرسازی و اسکان یهودیان است و هیچ موضوع دیگری در دستور کار من قرار ندارد. تنها هدف من کوشش برای حفظ جولان به هر بهایی است.»^۲

به نظر می‌رسد طرح این مساله در شرایط فعلی و اظهارات ضد و نقیض در مورد آن توسط اسرائیل، در جهت ارزیابی فضای عمومی نظرات اعم از دولتی، مردمی، یهودی، عربی، داخلی و

اخیراً گفتگوهای محرمانه‌ای بین نمایندگان جنبش کیبوتس آرتزی و آژانس یهود، پیرامون طرح تخلیه ۲ کیبوتس یهودی‌نشین مستقر در ارتفاعات جولان، صورت گرفته است. روزنامه هاآرتس (۱۷ آگوست) با نقل این خبر از منابع آگاه و نزدیک به گفتگوهای یاد شده، اضافه کرده است که به موجب این طرح کیبوتسهای گشور (Geshur) و ناتور (Natur) که اولی مشتمل بر ۳۰ خانوار و در سال ۱۹۶۷ تأسیس شده و دومی مشتمل بر ۵۰ خانوار و در سال ۱۹۸۰ در ارتفاعات جولان تأسیس گردیده است در صورت دستیابی به پیمان صلح با سوریه، تخلیه شده و اعضای آن به دو کیبوتس کوچک در منطقه الجلیل به نامهای کیبوتس پلچ (Pelech) و کیبوتس تزیفون (Tzivon) منتقل خواهند گردید. دو کیبوتس اخیر نیمه کیبوتس تلقی شده و بسیاری از واحدهای مسکونی ساخته شده در آنها هم اکنون خالی است. روزنامه هاآرتس به نقل از همان منبع خود ذکر می‌کند که:

«همه چیز برای اجرا آماده است. فرمول آن اولین بار در لایبای مذاکرات اسحاق رابین و سوریه تدوین شده بود. در این رابطه موضع جنبش کیبوتس آرتزی، که ایندو کیبوتس را اداره می‌کند آن است که شهرکهای یهودی‌نشین جولان نباید به

1. Haaretz daily, Aug 18, 1999

2. Haaretz daily, Aug 20, 1999

جولان است. به عقیده او تخلیه جولان به منزله کشتن روح کسانی است که با انگیزه‌های قومی به این منطقه آمده و برای آن زحمت کشیدند. او با تأسف به خبرنگار تلویزیون می‌گوید:

«می‌خواهند روح ما را بکشند و تمام خاطرات گذشته را محو کنند. به همین دلیل آینده‌ای فراوی خودمان نمی‌بینیم. در سال ۱۹۷۹ یعنی ۲۰ سال قبل من و همسرم رافائل تمام شغل‌های رسمی و دولتی را که حقوق و امتیازات خوبی هم داشت رها کرده و به این منطقه آمدیم. در موتسکین کار کشاورزی و باغداری را شروع کردیم و زندگی مشابه با پیشگامان یهودی (Pioneers) را برگزیدیم. مدتها در خانه‌های سیار و کانتینر زندگی کرده و زحمت کشیدیم تا هم اکنون شما شاهد یک روستای کشاورزی به اسم شاعل هستید. در واقع ما از هیچ چیز، یک روستای کشاورزی یهودی به وجود آوردیم...»^۱

تحركات جدید دیپلماتیک در روند صلح بین سوریه و اسرائیل، رونی لوی و دیگر همفکران او را به تلاش و مبارزه‌ای جدید موسوم به «مبارزه برای بقاء» وا داشته است. در جواب این سؤال که به چه صورتی مبارزه خواهی کرد و اینکه آیا از روش‌های غیرقانونی برای مبارزه استفاده می‌کنی یا خیر، لوی جواب می‌دهد:

«مبارزه با این مسئله، می‌تواند شکل‌های مختلفی داشته باشد و من نمی‌توانم در اینجا بیان

۱ - برنامه گزارش هنتگی، شبکه یک تلویزیون اسرائیل، مورخ ۱۳۷۸/۵/۸.

خارجی صورت می‌گیرد تا از این طریق هزینه‌های مادی و معنوی که اسرائیل در این مورد باید پردازد، روشن گردد. زمینه‌ها و تبعات تخلیه شهرک‌های یهودی جولان در ابعاد سیاسی، شایسته بحث و بررسی در یک جایگاه مستقل است اما هدف این مقاله انعکاس بازخوردهای روانی این مسئله در بین جامعه یهودی این منطقه و نقطه نظرات و برداشتهای شخصی و گروهی آنان در این رابطه است. در ابتدا می‌توان گفت اهالی شهرک‌های یهودی‌نشین در ارتفاعات جولان در رابطه با موضوع تخلیه این منطقه به دو دسته کلی تقسیم شده‌اند. عده‌ای از آنان خود را برای ترک این منطقه آماده می‌کنند در حالی که بخش دیگر جمعیت، خود را برای مبارزه و مقاومت بر علیه تصمیم عقب‌نشینی از این منطقه مهیا می‌کند. اظهارنظرهای رسمی و تلاشهای پیدا و پنهان صلح‌آمیز میان اسرائیل و سوریه، موجبات نگرانی حداقل بخشی از ساکنان یهودی این منطقه را فراهم کرده و موافقت با عدم موافقت با موضوع عقب‌نشینی از این منطقه در میان جامعه یهودی جولان روزبروز شدت می‌گیرد.

در رابطه با این مسئله شبکه یک تلویزیون اسرائیل به میان مردم منطقه رفته و گزارشی با عنوان «یهودیان جولان و مبارزه برای بقاء» تهیه و با تنی چند از موافقان و مخالفان عقب‌نشینی گفتگوهایی انجام داده است.

نظرات مخالفین عقب‌نشینی

رونی لوی (Roni Levi) ساکن روستای شاعل، یکی از مخالفان هرگونه عقب‌نشینی از

سخنان همسرش به خبرنگار تلویزیون اظهار داشت:

«من از دست حافظ اسد ناراحت نیستم بلکه بیشتر از باراک ناامید و ناراحتم زیرا در واقع بدون اینکه سوریها چیزی به او بگویند شروع کرده است به وعده امتیاز دادن. باراک آماده است که امتیاز بدهد و پیش برود ولی ما تا ابد اینجا خواهیم ماند. فرزندان ما اینجا به دنیا آمده‌اند و آنها نیز در همینجا فرزندان خود را به دنیا خواهند آورد. نسلهای بعد از ما نیز در همین سرزمین رشد خواهند نمود و ما در این منطقه با صلح و آرامش زندگی خواهیم کرد.»^۳

ذکر نکته‌ای در رابطه با یهودیان مخالف عقب‌نشینی در منطقه جولان لازم به نظر می‌رسد و آن اینکه با توجه به ساختار و ترکیب جمعیتی جامعه یهودی مستقر در جولان، گرایش‌های مخالف، عمدتاً برخاسته از انگیزه‌های اقتصادی، رفاه و تعلق خاطری است که در طول سالها به زمین و مزرعه و مایملک خود پیدا کرده‌اند و در میان یهودیان این منطقه، گرایش مخالفت آن هم به واسطه انگیزه‌های کاملاً مذهبی و برخاسته از توصیه‌های هالاخاه، کمرنگ و بی‌رسم است. ساکنان یهودی این منطقه غالباً میانسال و بزرگسال، متأهل، اروپایی تبار و اهل کار و کشاورزی و با ذهنیت تعاونی و اشتراکی و دارای انگیزه‌های نیرومند اقتصادی هستند. برخلاف یهودیان مذهبی افراطی که غالباً مشغول تحصیل

کنم. اگر در مورد شکل مطلوب مبارزه سخنی بگویم همین فردا خانه‌ام پر از مأموران امنیتی خواهد شد. به نظر من روشهای قانونی بسیاری برای مبارزه با این مسئله وجود دارد که در صورت تحقق عقب‌نشینی، می‌تواند مشکلات زیادی را در جامعه به وجود آورد. مبارزه ما شبیه به یک کتاب خواندن نیست، بلکه در اثر آن مسائلی به وجود خواهد آمد که ملت اسرائیل را در مورد اینکه واقعا باید از جولان عقب‌نشینی کرد یا نه، به فکر فرو می‌برد.»^۱

به هرحال به نظر می‌رسد بخشی از یهودیان جولان که با رونی میلو همفکر هستند خود را برای مقابله با عقب‌نشینی، به انواع شکل‌های ممکن آماده می‌کنند. یکی دیگر از یهودیان جولان به نام جودی اسرائیلی، اهل شهر کتسرتین (QATZARIN) به خبرنگار تلویزیون گفته است:

«من به حافظ اسد اطمینان ندارم. بین او و صلح فاصله زیادی هست و اینکه در حال حاضر برای باراک نغمه‌های صلح می‌خواند و در این مورد تلاش می‌کند، نمی‌دانم به چه منظوری است. در مورد اینکه باراک نیز به او چه وعده‌هایی داده است خبری ندارم، اما همینقدر می‌دانم به لحاظ استراتژیک، بازگرداندن ارتفاعات جولان به منزله یک خودکشی است. در صورت تخلیه جولان، سوری‌ها دیگر نیازی به اسلحه ندارند، زیرا حتی با پرتاب کردن سنگ هم می‌توانند کشور ما را با خطر روبرو کنند.»^۲

شوهر او و ویکتور اسرائیلی نیز ضمن تایید

۱- همان.

۲- همان.

۳- همان.

یوآف تسور (Yuaf Tsur) یکی دیگر از اهالی شهرک کتسرین در این رابطه به خبرنگار می‌گوید:

«من به عنوان یکی از اهالی جولان معتقدم، باراک از سوی جامعه یهودی و اکثریت یهودیان ساکن در جولان به وضوح اختیارات لازم را دریافت کرده است؛ زیرا دقیقاً ۵۸/۹ درصد از ساکنین این منطقه به نفع باراک رأی دادند، آنهم در حالی که وی قبل از انتخابات به اینجا آمده و گفت برای صلح باید بهای سنگینی پرداخته شود. حال به نظر من اگر فرصتی برای صلح با سوریه پیش آمده و گریزی از آن نیست پس بهتر است با آن کشور صلح شود. امروزه باراک در این مسیر به راه افتاده و هنوز نتایج آن بر من روشن نیست اما بهرحال از او حمایت کرده و در جهت احقاق حق وی و حق اسرائیل در خلال روند مذاکرات، در حد توان خود تلاش خواهم کرد و در نهایت تأسف می‌دانم که سرانجام برای صلح با سوریه چه بهایی باید پرداخته شود...»^۳

لازم به ذکر است باراک در آستانه انتخابات نخست‌وزیری وعده داده بود که سرنوشت عقب‌نشینی از جولان را یک فرماندوم عمومی تعیین خواهد کرد.

نظر کمیته شهرکسازی جولان

در حالی که این روزها اختلاف نظر میان موافقان و مخالفان عقب‌نشینی در جامعه یهودی

علوم مذهبی بوده و تن به کار و سختی نداده و خرج آنها را نیز دولت می‌دهد.

نظرات موافقین عقب‌نشینی

۱۸ هزار یهودی در ۳۳ مجتمع و شهرک داخل ارتفاعات جولان زندگی می‌کنند و در بین آنها جریانات فکری و سیاسی و حزبی متنوعی وجود دارد اما با این وجود ۵۸/۹ درصد از این مردم به نفع باراک و برنامه‌های او در انتخابات نخست‌وزیری رأی دادند^۱ و این مسئله به وضوح نشانگر آن است که اکثریت آنها موافق با فرمول «صلح در مقابل زمین» هستند.

تسفیا کاریف (Tsefia Kariv) از شهرک کتسرین در این رابطه به خبرنگار تلویزیون گفته است:

«از همان روز اولی که به ارتفاعات جولان با کانداشتیم و سالها از آن می‌گذرد، می‌دانستیم که حضور ما در اینجا مشروط است. می‌دانستیم که در واقع ما چیزی را به خاطر چیز دیگری حفظ می‌کنیم. نباید ساکنان جولان خودشان را فریب بدهند. هیچگاه به ذهن این مردم خطور نکرده است که ارتفاعات جولان نیز مثل صحرای سینا است، زندگی ما در اینجا طی دهها سال یک زندگی خوب و راحت بوده است. تقریباً ۳۱ سال قبل با نام صهیونیسم به اینجا آمدم زیرا در آن دوران صهیونیسم اقتضا می‌کرد که من در اینجا حضور داشته باشم و زندگی کنم. امروزه تحقق صلح، اقتضای صهیونیسم و مساوی با آن است. بنابراین می‌توان انتظار داشت که در قبال آن جولان را

بدهیم.»^۲

۱- همان

۲- همان

۳- همان

به هر تقدیر، علیرغم وجود ابهام در رابطه با آینده جولان، طرحهای توسعه و عمران در تمامی شهرکهای یهودی‌نشین منطقه، با توجه به دیدگاههای کمیته شهرکسازی، همچنان ادامه خواهد یافت.

□ □ □ □ □

جولان بالا گرفته، کمیته شهرک‌سازی و اسکان یهودیان در این منطقه همچنان در جهت مقابله با عقب‌نشینی، ساخت و سازهای خود را در شهرکهای موجود افزایش داده است. سخنگوی کمیته مزبور، اوری هاییتنر (Uri Heiteener) در این رابطه به خبرنگار تلویزیون تصریح می‌کند:

«در این روزها ما به صورت پیگیر مشغول نظرسنجی از مردم هستیم و به لحاظ نظرسنجی عمومی، پیروزی ما شروع شده است، به همین دلیل ما همچنان بر روی این زمینها کار کرده، آنها را می‌سازیم و احیا می‌کنیم. چرا در این مورد همانطور که وعده داده شده بود، رفتارندوم صورت نمی‌پذیرد؟ تازه در صورتی که واقعاً دولت تصمیم جدی به تخلیه این منطقه بگیرد، انتقال شهرکهای یهودی و پایگاههای نظامی و تأسیسات و تجهیزات ارتش به داخل اسرائیل، مسئله‌ای نیست که یک یا دو روزه بتوان آن را به انجام رساند و این روند حداقل چند سال زمان می‌طلبد. علاوه بر این، چه کسی خسارت‌های وارده بر یهودیان این منطقه را جبران می‌کند؟ به جای زمینهایی که یهودیان در اینجا سالها بر روی آنها کشت و کار کرده و با زندگی می‌کنند، زمین چه کسانی و در کدام منطقه معادله خواهد شد و به عنوان غرامت به یهودیان جولان که منطقه را تخلیه کرده‌اند داده خواهد شد؟ ما در این رابطه به شهردندان عرب اسرائیلی نیز متوسل شد، و خطرات چنین طرحی را گوشزد کرده‌ایم چرا که این طرح ممکن است به قیمت معادله شدن زمینها و مراتع آنان تمام شود و آنها نیز تا حدودی از این بابت نگران شده‌اند...»

